

Posudek na bakalářskou práci

Nebožtík Mattia Pascal – má lidská svoboda hranice?

Vypracovala: Šárka Hloušková

Předložená práce má být komplexní analýzou Pirandellova románu *Nebožtík Mattia Pascal*, a to se zvláštním zřetelem k problematice svobody, která se ovšem ke slovu dostane až ke konci práce, po kapitolách věnovaných Pirandellovým narativním postupům, ironii, času, analýze postav atd. Celkově vzato tedy jde (anebo má jít) o ucelenou analýzu jednoho literárního díla, což je ideální téma pro vypracování dobré bakalářské práce.

Za jednoznačné klady celé práce pokládám především to, že autorka se svému oblíbenému spisovateli věnuje se značným zaujetím a vervou, aniž sklouzává do nějaké idolatrie. Kromě toho píše jasně a bez snahy o efekt (překlepů a nevhodných formulací je minimálně, ale našly by se: „... jeho nové bytí bylo dostatečně autentické“ /str. 11/ „svoboda... ho začíná pěkně tyranizovat“ /str. 12/, „intimní proces neustále reflexe člověka se sebou samým“ /str. 16/ atd.). Rubem této jasnosti a srozumitelnosti je nicméně něco, co naopak pokládám za hlavní nedostatek práce. Jestliže je velmi obtížné proti této práci cokoli namítat nebo v ní cokoli komentovat, není to ani tak proto, že by byla dotyčná analýza zcela pertinentní, nýbrž spíš proto, že autorka postupovala tak, aby takřikajíc nemohla nic zkazit. To je na jednu stranu jistě chvályhodné, ale na stranu druhou se čtenář neubrání pocitu, že prezentované výsledky rozboru jsou velmi prostinké. Popis děje (str. 10 – 13) je skutečně pouhým převyprávěním obsahu Pirandellova textu, kapitola o narativních postupech je celkem snadno „vyvařena“ z odkazů na několik málo teoretiků (Stanzel aj.), a především: otázka svobody, která má být hlavním tématem práce, je odbyta natolik, že není zřejmé, proč se práce jmenuje tak, jak se jmenuje. Začne se citátem ze Sokolovy *Malé filosofie člověka* (shodou okolností jde o pasáž, kde jsou v rychlém sledu vyjmenovány všemožné koncepce svobody, aniž je zřejmé, ke které z nich se přiklání sama autorka), na nějž je naroubována velice, ale opravdu velice jednoduchá úvaha o tom, že základ svobody tvoří „přirozené dispozice člověka“ (což mimochodem vůbec není samozřejmé), že svoboda „má určité limity“, které jsou tvořeny ostatními lidmi (což také není samozřejmé) a skončí se tím že „bez ty tedy vlastně žádné já nemůže být“ (to už je dokonce velmi specifické pojetí svobody, proti němuž lze postavit mnoho jiných). Aplikace tohoto základního vymezení svobody na Pirandellův text je potom již čistě mechanická a dosti školská. Totéž platí pro velmi specifické vymezení pravdy: „Společnost si vždy vybere tu verzi pravdy, která se jí v dané chvíli nejvíce hodí“ (str. 38). Kdyby tomu tak skutečně bylo, společnost by velmi brzo dopadla dost špatně. Pokračuje se větou: „Navíc vždy vidíme jen určitý výsek pravdy. Nikdy nespátřujeme ‚pravdu‘ ve své celistvosti (chtěla autorka říci „v její celistvosti“?), která je ve své podstatě abstraktním konstruktem“ (tamt.). Je-li tomu tak, jak potom víme, že spatřujeme jen určitý výsek pravdy: kde se bere naše představa o nějaké „celistvosti“ pravdy, z níž vidíme jen něco? Jestliže by někdo pomohl autorce dojít v této úvaze k poněkud přesvědčivějším výsledkům, potom by to byl bezesporu Nietzsche, jehož pojetí pravdy je mnohem subtilnější. Podobně bezmyšlenkovitých formulací je v práci více, např. na str. 25, kde podle autorky „není a priori správné ztotožňovat myšlenky a promluvy postav s jejich autorem“ – proč by to nemělo být správné, a ještě k tomu *a priori*? Řada autorů se do svých postav promítá a brát při analýze něco takového v potaz není nijak nelegitimní: jde pouze o to, že zejména v minulém století vznikla řada literárněteoretických škol, které něco takového z dobrých důvodů odmítají, ale nic apriorního na tom není.

Navzdory všem těmto námitkám nicméně práci pokládám za jednoznačně obhajitelnou a navrhuji hodnocení někde mezi dvojkou a trojkou v závislosti na průběhu obhajoby.

